

اسلام میں انسانی حقوق: کتابیات ☆

شیر نوروز خان ☆☆

کتب :

- ۱۔ اختر، خواجہ عبداللہ
اسلام اور حقوق انسانی۔ لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ، ۱۹۵۵ء، ۷۱ص
- ۲۔ بدران ابوالعین بدران
حقوق الاولاد فی الشریعہ الاسلامیہ والقانون۔ اسکندریہ: موسسہ لباب،
الجامعہ، ۱۹۸۱ء، ۲۳۱ص
- ۳۔ برجنٹال، توماس
حقوق الانسان / ترجمہ جورج عزیز۔ القاہرہ: دارغریب، ۱۹۷۷ء، ۱۲۶ص
- ۴۔ بلوچ، عبدالخالق سہریانی
اسلامی ریاست میں علاقائی حقوق کا تصور۔ سکھر: مکتبہ اصلاح ملت،
۱۹۹۰ء، ۱۲۸ص
- ۵۔ پاکستان-کیشن برائے انسانی حقوق
پاکستان میں انسانی حقوق کی صورتحال ۱۹۹۲۔ لاہور: پاکستان کیشن برائے
انسانی حقوق، ۱۹۹۳ء، ۱۶۴ص

-
- ☆ ادارہ تحقیقات اسلامی۔ اور بین الاقوامی اسلامی یونیورسٹی، اسلام آباد کے دیگر شعبہ جات کے کتب خانوں میں مذکورہ عنوان سے متعلق موجود کتب و مقالات۔
- ☆☆ لاہور، ادارہ تحقیقات اسلامی، بین الاقوامی اسلامی یونیورسٹی، اسلام آباد۔

- ۶۔ پاکستان - وزارت مذہبی امور
 مقالات سیرت النبی ﷺ : قومی سیرت کانفرنس ۱۴۱۲ھ۔ اسلام آباد:
 وزارت مذہبی امور، حکومت پاکستان، ۱۴۱۲ھ، ص. ۵۹-۳۹۴۔
- ۷۔ راشد غوثی
 حقوق شہریت: زادیے اور دائرے۔۔ دہلی: قاضی پبلیکیشنز، ۱۹۹۷ء، ص ۱۳۷
- ۸۔ زیدان، عبدالکریم
 اسلامی حکومت حقوق و فرائض / ترجمہ، عبید اللہ فہد فلاحی۔۔ دہلی: ہندوستان
 پبلیکیشنز، ۱۹۸۲ء، ص ۸۷
- ۹۔ صلاح الدین، محمد
 بنیادی حقوق۔۔ لاہور: ادارہ ترجمان القرآن، ۱۹۷۷ء، ص ۳۳۶
- ۱۰۔ عالم فقری
 حقوق اولاد۔۔ لاہور: شبیر برادرز، ۱۹۹۸ء، ص ۱۷۵
- ۱۱۔ عبدالحق، حمیش
 حقوق الاب فی الاسلام۔۔ مکہ المکرمہ: المکتبہ التجاریہ، ۱۹۹۵ء، ص ۳۶۳
- ۱۲۔ عبدالعزیز، امیر
 حقوق الانسان فی الاسلام۔۔ الغوریہ: دارالسلام، ۱۹۹۷ء، ص ۱۹۲
- ۱۳۔ عثمان، محمد فتی
 حقوق الانسان بین الشریعہ الاسلامیہ والفکر القانونی العربی۔۔ بیروت:
 دارالشروق، ۱۹۸۲ء، ص ۱۹۳
- ۱۴۔ قادری، سید شمیم حسین
 اسلامی ریاست: قرآن و سنت کی روشنی میں۔۔ لاہور: علماء اکیڈمی، ۱۹۸۴ء،
 ص. ۲۶-۲۹۔
- ۱۵۔ مجمع البحوث الاسلامیہ، الازہر
 حقوق الانسان فی الاسلام و رعایۃ التعمیر والمعانی الانسانیہ۔۔ القاہرہ: الشركة

المصريه للطباعة والنشر، ۱۹۸۱ء، ص ۳۸۳

۱۶۔ مجید خدوری

حقوق در اسلام / مجید خدوری، ہربرت ج۔ لینسی، ترجمہ زین العابدین رہنما
۔ واشنگٹن: میڈل ایٹ انسٹی ٹیوٹ، ۱۳۳۵، ۲۹۹ ص

۱۷۔ محمد ثانی

محسن انسانیت صلی اللہ علیہ وسلم اور انسانی حقوق: خطبہ حجۃ الوداع سے
استشہاد۔۔ کراچی: دارالاشاعت، ۱۹۹۹ء، ۵۰۳ ص

۱۸۔ مودودی، سید ابوالاعلیٰ

خلافت و ملوکیت۔۔ لاہور: ادارہ ترجمان القرآن، ۱۹۷۵ء، ص ۲۳-۵۳

۱۹۔ ندوة حقوق الانسان بين الشريعة الاسلامية والقانون الوضعي، (الرياض)

اعمال الندوة العلمية: حقوق الانسان بين الشريعة الاسلامية والقانون الوضعي۔

الرياض: اكاڊيمية تاليف العربية للعلوم الاممية، ۲۰۰۱ء، ج ۱

۲۰۔ ندوة علمية حول الشريعة الاسلامية وحقوق الانسان في الاسلام۔۔ بيروت: دارالكتاب

البنائمي، ۱۹۷۳ء، ۱۹۱ ص

مقالات:

۲۱۔ ابو بکر باقادر

”الاقليات المسلمة و حقوق انسان“ - المسلم المعاصر (بيروت) ۳۰:۹

(۱۹۸۲م) ۳۹-۵۲

۲۲۔ احمد، ملک ظہور

”اسلام میں مزدوروں اور آجروں کے حقوق و فرائض“۔ منہاج (لاہور)

۳-۲:۷ (اپریل - جولائی ۱۹۸۹) ۱۱۵-۲۱۸

۲۳۔ اختر راہی

”اسلامی ریاست میں غیر مسلم اقلیت کے حقوق“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۲:۵

(نومبر ۱۹۶۹) ۳۷-۴۳

۲۳۔ اٹلی، خالد م.

”حقوق الانسان فی الشریعۃ الاسلامیہ“۔ المسلم المعاصر (بیروت) ۱۷:۵

۲۸-۳۳ (۱۹۷۹م)

۲۴۔ اصلاحی، امین احسن

”اسلامی ریاست میں شخصی آزادی اور درخواست، فریاد اور اعتراض کا حق“۔

بیٹاق (لاہور) ۶:۱۶ (جون ۱۹۶۹) ۲۸-۳۳

----- ۲۶

”اسلامی ریاست میں عقیدہ اور مذہب و مسلک کی آزادی“۔ بیٹاق

(لاہور) ۸:۱۶ (اگست ۱۹۶۹) ۳۰-۲۹

----- ۲۷

”اسلامی ریاست میں شہریوں کے معاشی حقوق“۔ بیٹاق (لاہور) ۵:۱۶

(مئی ۱۹۶۹) ۳۲-۳۳

۲۸۔ اصلاحی، سلطان احمد

”اسلام میں پناہ گزینوں کے حقوق“۔ تحقیقات اسلامی (علی گڑھ) ۱:۲۰

(جنوری - مارچ ۲۰۰۱ء) ۹۱-۷۳

۲۹۔ اصلاحی، ضیاء الدین

”اسلام اور انسانی حقوق“۔ بیٹاق (لاہور) ۵:۶ (ذوالحجہ ۱۳۸۱ھ) ۳۳-۳۲

(محرم الحرام ۱۳۸۲ھ) ۳۳-۳۸

۳۰۔ پرویز، غلام احمد

”انسان کے بنیادی حقوق“۔ طلوع اسلام (لاہور) ۹:۱۶ (ستمبر ۱۹۶۳)

۳۰-۱۷

----- ۳۱

”بنیادی حقوق انسانیت اور قرآن“۔ طلوع اسلام (لاہور) ۱۱:۳۳

(نومبر ۱۹۸۱) ۳۰-۱۷

- ۳۲۔ پھلواڑی، محمد جعفر
 ”حقوق اللہ و حقوق العباد“ - ثقافت (لاہور) ۱۰:۱۳ (اکتوبر ۱۹۶۳) ۴۹-۵۱
- ۳۳۔ ----
 ”حقوق العباد“ - ثقافت (لاہور) ۱:۶ (جنوری ۱۹۵۸) ۶۷-۷۱
- ۳۴۔ جامی، نور الدین
 ”سیرۃ رسول ﷺ میں انسانی حقوق“ - منہاج (لاہور)
 ۳:۱۸ (جولائی-ستمبر ۲۰۰۰ء) ۱۶۵-۱۸۲
- ۳۵۔ حسن ابو نعدة
 ”معاملۃ المتعمم و حقوقہ“ - الوئی الاسلامی (الکویت) ۳۰۵ (۱۹۸۹م) ۱۰۶-۱۱۵
- ۳۶۔ حلیم ابو عز الدین
 ”الاسلام و حقوق الدول“ - الفکر الاسلامی (بیروت) ۹:۹ (۱۹۸۰م) ۷۸-۹۳
- ۳۷۔ خان، نیاز احمد
 ”اسلام میں انسانی حقوق“ - البلاغ (کراچی) ۱۰:۲۰ (جولائی ۱۹۸۶) ۱۹-۲۸
- ۳۸۔ خورشید، سید محمد کلیم احمد
 ”بنیادی انسانی حقوق، اسلام اور پاکستان“ - بینات (کراچی) ۱۱:۵۹
 (اپریل ۱۹۹۷) ۳۵-۴۷
- ۳۹۔ لدھیانوی، محمد یوسف
 ”بہو کے حقوق“ - بینات (کراچی) ۷:۵۰ (مارچ ۱۹۸۸) ۳۹-۵۳
- ۴۰۔ رضوان السید
 ”مسئلۃ حقوق الانسان فی الفکر الاسلامی المعاصر“ - الابحاث (بیروت) ۲۶
 (۱۹۹۸) ۵-۳۸
- ۴۱۔ الرفاعی، قاسم اشعاعی
 ”حقوق انسان فی الاسلام“ - الفکر الاسلامی (بیروت) ۲:۸ (۱۹۷۹م) ۴۰-۵۳

- ۴۲۔ سنبلی، محمد برہان الدین
 ”اسلام اور حقوق انسانی“۔ خدا بخش لائبریری جنرل (پٹنہ) ۱۳۵
 (جولائی-ستمبر ۲۰۰۱) ۱۲-۱
- ۴۳۔ شامزئی، نظام الدین
 ”پڑوسی کے حقوق“۔ بینات (کراچی) ۶:۵۲ (جنوری ۱۹۹۱) ۱۵-۲۲
- ۴۴۔ شوقی ابوناجی
 ”وقفہ مع حقوق الانسان“۔ الوعی الاسلامی (الکویت) ۲۶۶ (۱۹۸۶م) ۳۰-۳۷
- ۴۵۔ صحیحی الصالح
 ”الحقوق العامة و المحرمات فی الشریعة الاسلامیة“۔ الفکر الاسلامی (بیروت) ۳:۹
 (۱۹۷۲م) ۱۳-۱۹
- ۴۶۔ صدیقی، محمد عطاء اللہ
 ”امریکہ، انسانی حقوق اور عالم اسلام“۔ محدث (لاہور) ۳:۳۱ (مارچ ۱۹۹۹)
 ۱۵-۳۵
- ۴۷۔ ظہور الحق ظہور
 ”انسانی حقوق کا تحفظ، عظمت اور اہمیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۱:۲۸
 (اکتوبر ۱۹۹۲) ۳-۲۲
- ۴۸۔ عبد الغفور
 ”حقوق انسانی کا اسلامی تصور“۔ مجلد (پشاور) ۱:۳ (۱۹۹۷-۱۹۹۸) ۳۲-۶۲
- ۴۹۔ عبد المنجلی، محمد رجاہ حنفی
 ”حق العدل من حقوق الانسان فی الاسلام“۔ الفکر الاسلامی (بیروت) ۹:۹
 (۱۹۸۰م) ۹۳-۱۰۱
- ۵۰۔ عبیدہ عویدات
 ”حقوق الانسان فی الاسلام“۔ الفکر الاسلامی (بیروت) ۱:۳ (۱۹۷۳م) ۱۰-۱۵

۲:۳ (۱۹۷۳م) ۸۱-۸۸

۵۱۔ عمری، سید جلال الدین

”اسلام میں مظلوم کے حقوق“ - تحقیقات اسلامی (علی گڑھ) ۱:۲

(مارچ ۱۹۸۳) ۸۵-۹۸

۲:۲ (اپریل - جون ۱۹۸۳) ۵۶-۷۵

۵۲۔ ----

”انسانی حقوق اور اسلامی ریاست“ - تحقیقات اسلامی (علی گڑھ) ۲:۱۸

(اپریل - جون ۱۹۹۹) ۲۹-۵

۵۳۔ عولیس، عبدالحلیم

”ازمۃ التفسیر الاسلامی و حقوق الانسان“ - المسلم المعاصر (بیروت) ۳۰:۹

(۱۹۸۲م) ۵-۱۰

۵۴۔ غازی خلف

”حقوق العائلة بین التقنین و بین التفسیر والاجتهاد“ - الفکر الاسلامی (بیروت)

۱۰:۱۰ (۱۹۸۱م) ۶۳-۶۸

۵۵۔ غازی عزیز

”اسلام اور حقوق اطفال“ - بیثاق (لاہور) ۲:۳۰ (جنوری-فروری ۱۹۸۱)

۸۱-۱۰۱

۳:۳۰ (مارچ ۱۹۸۱) ۳۳-۴۸

۵۶۔ غازی، محمود احمد

”الحقوق الاساسیة التي جاء بها الرسول الاكرم“ - الدراسات الاسلامیة

(اسلام آباد) ۲:۱۱ (مارس - یونیو ۱۹۷۶م) ۷۵-۸۲

۵۷۔ غزل کاشمیری

”اسلامی حقوق انسانی کے چند روشن رخ“ - محدث (لاہور) ۶:۲۷

(جولائی ۱۹۹۶) ۱۵۲-۱۶۸

۵۸۔ فیاض، طہ جابر
 ”حقوق المہتمم فی الاسلام خلال مرحلة التحقیق“۔ المسلم المعاصر (بیروت) ۳۵:۹

۶۸-۴۵ (۱۹۸۳م)

۵۹۔ کابل، عبدالعزیز
 حقوق الانسان فی الاسلام“۔ المسلم المعاصر (بیروت) ۳۳:۹ (۱۹۸۲، ۱۹۸۳م)

۷۰-۵۷

۶۰۔ گوجروی، محمد طیب مظہر
 ”اسلام میں انسانی حقوق کا تصور“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۵:۳۳

(فروری ۱۹۹۸) ۲۶-۱۰

۶۱۔ گیلانی، خورشید احمد
 ”اسلام اور بنیادی انسانی حقوق“۔ محدث (لاہور) ۲:۳۰ (اکتوبر ۱۹۹۸)

۳۶-۳۸

۶۲۔ المجلس الاسلامی العالمی
 ”الاعلان العالمی لحقوق الانسان فی الاسلام“۔ المسلم المعاصر (بیروت) ۳۳:۹

۱۷۲-۱۶۱ (۱۹۸۳م)

۶۳۔ محمد السماک
 ”التعددية و حقوق الانسان: وجهة نظر اسلامية“۔ الابحاث (بیروت) ۴۶

(۱۹۹۸) ۲۱۳-۱۹۹

۶۴۔ محمد عمر دراز
 ”بنیادی حقوق انسانیت“۔ طلوع اسلام (لاہور) ۷:۴۷ (جولائی ۱۹۹۳) ۲۳-۱۶

۶۵۔ محمد المبارک
 ”حقوق الاطفال فی التاريخ و فی الاسلام“۔ المنھل (جدہ) ۵۰:۴۶

(نومبر ۱۹۸۳م) ۱۳۲-۱۱۶

۶۶۔ محمود بیوی

”حقوق الانسان في الاسلام“۔ الوعى الاسلامى (الكلويت) ۲۷۱ (۱۹۷۸م)

۱۱۳-۱۰۶

۶۷۔ مختار، محمد حبیب اللہ

”اولاد کے حقوق“۔ بینات (کراچی) ۱:۶۱ (مئی ۱۹۹۸) ۱۵-۱۸

۶۸۔ المسدوی، احمد عبداللہ

”بنیادی حقوق“۔ طلوع اسلام (کراچی) ۹:۳ (ستمبر ۱۹۵۰) ۲۷-۳۵

۶۹۔ مفیض الدین، محمد

”حقوق الانسان و موقف الاسلام منها“۔ البعث الاسلامى (لکھنؤ) ۴:۳۹

۱۹۹۳م) ۵۸-۶۳

۷۰۔ مودودی، سید ابوالاعلیٰ

”اسلام میں انسانی حقوق“۔ ترجمان القرآن (لاہور) ۵:۸۴ (جنوری ۱۹۷۶)

۳۶-۹

----- ۷۱

”نظرة عابرة على حقوق الانسان الاساسية“۔ المسلم المعاصر (بيروت) ۱:۱

۱۹۷۴م) ۵۰-۶۵

۷۲۔ مہدی غلام

”اسلام میں فرد کے حقوق“۔ ترجمان القرآن (لاہور) ۴:۳۹ (جنوری ۱۹۵۸)

۳۵-۳۲

----- ۷۳

”اسلام میں فرد کے حقوق“۔ طلوع اسلام (لاہور) ۳:۱۱ (مارچ ۱۹۵۸)

۵۸-۵۳

۷۴۔ الندوی، محمد الرابع الحسن

”الحقوق الانسانية و مصطلحات الحرية والديمقراطية“۔ البعث الاسلامى (لکھنؤ)

۵:۳۵ (اگست ۱۹۹۰) ۸۲-۸۳

۷۵۔ نیاز احمد

”اسلام میں انسانی حقوق“ - بیانات (کراچی) ۱۱:۳۸ (اگست ۱۹۸۸)

۵۶-۳۶

۷۶۔ نیازی، لیاقت علی خان

”اسلام میں قبل از پیدائش بچوں کے حقوق“ - منہاج (لاہور) ۳:۵

(جولائی ۱۹۸۷) ۱۸۰-۱۷۳

---- ۷۷

”اسلام میں معذور کے حقوق“ - بیانات (کراچی) ۱۲:۵۴ (جون ۱۹۹۲)

۲۶-۱۹

---- ۷۸

”انسانی بنیادی حقوق اسلام کی نظر میں“ - الحق (اکوڑہ خٹک) ۷-۶:۳۱

(مارچ - اپریل ۱۹۹۶) ۶۴-۶۰

۷۹۔ صفی، مصطفیٰ کمال

”حقوق الحاکم العام“ - المسلم المعاصر (بیروت) ۱۵:۴ (۱۹۷۸م) ۱۶۹-۱۷۸

غیر مسلموں کے حقوق :

۸۰۔ ابن قیم، شمس الدین عبداللہ محمد بن ابوبکر الجوزی

احکام اهل الذمہ - الطبعہ الثالثہ - بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۸۳ء، ۲ ج

۸۱۔ احمد سلیم

پاکستان اور اقلیتیں۔۔۔ کراچی: مکتبہ دانیال، ۲۰۰۰ء، ۵۱۲ ص

۸۲۔ اصلاحی، امین احسن

اسلامی ریاست - لاہور: مکتبہ مرکزی انجمن خدام القرآن، ۱۹۷۷ء، ۳۷۶ ص

- ۸۳۔ ڈینٹ، ڈبیل سی
جزیہ اور اسلام یعنی اوائل اسلام میں تبدیلی مذہب اور جزیے پر سیر حاصل
بحث / ترجمہ، غلام رسول مہر۔ کراچی: شیخ غلام علی اینڈ سنز پبلیکیشنز،
۱۹۶۲ء، ۲۰۷ص
- ۸۴۔ زیدان، عبدالکریم
اسلامی حکومت حقوق و فرائض / مترجم عبید اللہ فہد فلاحی۔ دہلی: ہندوستان
پبلیکیشنز، ۱۹۸۲ء، ۸۷ص
- ۸۵۔ سیف الرحمان، ملک
اسلام اور غیر مسلم رعایا۔ ربوہ: مکتبہ خدام الاحمدیہ مرکزیہ، ۱۱۲ص
- ۸۶۔ شفیق بیوت
اہل الذمہ فی مختلف اطوارہم وعصورہم۔ بیروت: الشركة العالمیۃ للکتاب ش
م ل، ۱۹۹۱ء، ۲۸۰ص
- ۸۷۔ صلاح الدین، محمد
بنیادی حقوق۔ لاہور: ادارہ ترجمان القرآن، ۱۹۷۷ء، ۳۳۶ص
- ۸۸۔ غلام حسین
اسلامی حکومت میں اقلیتیں۔ لاہور: مرکز تحقیق دیال سنگھ ٹرسٹ لاہوری،
۱۹۸۳ء، ۶۸ص
- ۸۹۔ گل، سردار مسیح
قرآن و سنت کی روشنی میں اقلیتوں کے حقوق / مرتبین سردار مسیح گل،
ریاض طاہر، منصور گل۔ لاہور: تجلی میڈیا فاؤنڈیشن، ۲۰۰۰ء، ۲۲۱ص
- ۹۰۔ موودوی، سید ابوالاعلیٰ
اسلامی ریاست۔ لاہور: اسلامک پبلیکیشنز، ۱۹۶۲ء، ۶۲۰ص
- ۹۱۔ ندوی، رئیس احمد جعفری
سیاست شرعیہ۔ لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ پاکستان، ۱۹۵۹ء، ۲۲۵-۲۲۷ص

مقالات :

۹۲۔ اسماعیل الفاروقی

”حقوق غیر المسلمین فی الدولۃ الاسلامیہ“۔ المسلم المعاصر (بیروت) ۲۶:۷

(۱۹۸۱م) ۱۹-۲۰

۹۳۔ اکبر آبادی، سعید احمد

”اسلامی جمہوریت میں غیر مسلموں کی حیثیت“۔ اسلام اور عصر جدید

(نئی دہلی) ۲:۲ (اپریل ۱۹۷۰) ۲۶-۳۵

۹۴۔ جالندھری، رشید احمد

”اسلامی ریاست میں غیر مسلموں کے حقوق“۔ فکر و نظر (اسلام آباد)

۵:۱۳ (نومبر ۱۹۷۶) ۲۳۹-۲۴۰

۹۵۔ لدھیانوی، انیس الرحمان

”اسلامی مملکت میں غیر مسلم شہری کے حقوق“۔ البلاغ (کراچی) ۲:۱۳

(فروری ۱۹۷۹) ۳۵-۵۰

۵:۱۳ (اپریل ۱۹۷۹) ۱۷-۲۳

۹۶۔ ساجد الرحمن، صاحبزادہ

”اسلام میں اقلیتوں کے حقوق کا تحفظ“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۳:۱۳

(جون ۱۹۷۶ء) ۱۰۹۰-۱۰۹۶

۹۷۔ عمری، سید جلال الدین

”غیر مسلموں سے سماجی و معاشرتی تعلقات“۔ تحقیقات اسلامی (علیگڑھ)

(جولائی - ستمبر ۱۹۹۵) ۵-۱۶

۹۸۔ گیلانی، سید مناظر احسن

”مسلمانوں کی حکومت میں غیر مسلم اقوام“۔ معارف (اعظم گڑھ)

(جون ۱۹۵۰) ۲۲۵-۲۲۶

۵:۶۲ (نومبر ۱۹۵۰) ۳۳۷ - ۳۶۰

۲:۶۷ (فروری ۱۹۵۱) ۱۱۳-۱۰۰

۹۹۔ محمد شفیع، مفتی

”غیر مسلموں کے ساتھ معاملات“۔ البلاغ (کراچی) ۸:۴ (نومبر ۱۹۷۰)

۲۹-۲۳

۱۰۰۔ مسعود، فرید الدین

”اسلامی حکومت میں اقلیت“۔ البلاغ (کراچی) ۹:۴ (دسمبر ۱۹۷۰) ۳۶-۲۰

۱۰۱۔ مغل، دوینک

”نفاذ شریعہ اور غیر مسلم پاکستانیوں کے خدشات“۔ المشرق (راولپنڈی) ۴:۴۰

۱۹۸-۱۸۹ (۱۹۹۸)

۱۰۲۔ مورودی، سید ابوالاعلیٰ

”اسلامی حکومت میں ذمیوں کے حقوق“۔ ترجمان القرآن (لاہور) ۴:۳۱

اگست ۱۹۴۸) ۲۳۵-۲۱۱

۱۰۳۔ نقوی، سید علی رضا

”اسلامی ریاست میں غیر مسلم اقلیتوں کے حقوق“۔ فکر و نظر

(اسلام آباد) ۱۲:۱۶ (جون ۱۹۷۹) ۳۲-۲۲

HUMAN RIGHTS IN ISLAM

Books:

104. Abdul Hakim, Khalifa

Fundamental Human Rights.- Lahore: Idara Saqafat-e-Islamia, 1955. 27p.

105. Ali, Shaheen Sardar

Gender and Human Rights in Islam and International Law: Equal Before Allah, Unequal Before Man?.- Hague: Kluwer Law International, 2000. 358p.

106. Bhatti, Akhtar Khalid and Gul-e-Jannat
 The Holy Qur'an on Human Rights.- Karachi: Royal Book Company, 1996. 142p.
107. Dalacoura, Katerina
 Islam, Liberalism and Human Rights: Implications for International Relations.- London: I. B. Tauris Publishers, 1998. 238p.
108. Haider, S. M.
 Islamic Concept of Human Rights.- Lahore: The Book House, 1978. 314p.
109. International Commission of Jurists Human Rights
 (Report of a Seminar Held in Kuwait, December 1980.- Kuwait: University of Kuwait, 1982.
110. Maududi, Sayyid Abul A'la
 Human Rights in Islam.- Leicester: The Islamic Foundation, 1976. 43p.
111. Mayer, Ann Elizabeth
 Islam and Human Rights: Tradition and Politics.- Boulder: Westview Press, 258p.
112. Moslem Doctrine and Human Rights in Islam (1972:Riyad)
 Conference of Riyad, Paris, Vatican City, Geneva and Strasbourg on Moslem Doctrine and Human Rights in Islam, Held on March, 1972, October, 1974 & November 1974.- Riyad: The Ministry of Justice, 221p.

113. Nadvi, Syed Muzaffar-ud-Din

Human Rights and Obligations (In the Light of the Qur'an and Hadith).- Lahore: Shaikh Muhammad Ashraf, 1966.
160p.

114. Parveen Shaukat Ali

Human Rights in Islam.- Lahore: Aziz Publishers, 1980.
235p.

115. Shad, Abdur Rahman

The Rights of Allah and Human Rights.- Lahore: Kazi Publications, 1981. 189p.

116. Shaukat Hussain

Human Rights in Islam.- New Delhi: Kitab Bhavan, 1990. 121p.

117. Tahir Mahmood, (ed.)

Human Rights in Islamic Law.- New Delhi: Institute of Objective Studies, 1993. 176p.

ARTICLES:

118. Abdel Wahid, Ali

"Human Rights in Islam." *The Islamic Quarterly* (London) 11:1-2 (January-June 1967) 64-75.

119. Ahsan, M. M.

"Human Rights in Islam: Personal Dimension". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 13:3 (Autumn 1990) 3-14.

120. Ahmad, Shamsuddin
 "Ego and the Personal Right of Man". *Islamic Literature*
 (Lahore) 13:11 (November 1967) 39-42.
121. Allama, Muhammad Mahdi
 "The Rights of the Individual in a Muslim Society". *The*
Voice of Islam (Karachi) 21:5 (February, 1973) 199-207.
122. Al-Alwani, Jaha J.
 "The Rights of the Accused in Islam". *American Journal*
of Islamic Social Sciences (Herndon) 11:3 (1994)
 348-364.
 11:4 (1994) 504-518.
123. Alwaye, Mohiuddin
 "Human Rights in Islam". *Al-Ahlibba* (Lahore) 13, 14:1-4
 (January 1983, April 1984) 15-20.
124. Amjad Ali
 "*Al-Qur'an* and Human Rights (Individual-Social)".
Hamdard Islamicus (Karachi) 12:3 (Autumn 1989) 29-39.
125. Bassiouni, M. Cherif
 "The Individual Human Rights and Habeas Corpus in
 Islam". *The Voice of Islam* (Karachi) 20:10 (July 1972)
 547-563.
126. Bielefeldt, Heiner
 "Secular Human Rights: Challenge and Opportunity to
 Christians and Muslims". *Islam and Christian-Muslim*

Relations (Birmingham) 7:3 (October 1996) 311-326.

127. Boisard, Marcel A.

"Human Rights in Islam" *Islamic Order* (Karachi) 3:3
(1981) 95-63.

128. Chowdhury, Muhammad Sekander

"The Prophet of Islam (PBUH) and Human Rights".
Hamdard Islamicus (Karachi) 22:1 (1999) 55-62.

129. Crane, Robert Dickson

"Human Rights in Islam: Food for Thought for the
Muslim American Bar Association". *Religion and Law
Review* (New Delhi) 2:2 (Winter 1993) 129-166.

130. El-Ferhan, Rashed Abdullah

"Human Rights in Islam". *The Firmest Bond* (Geneva) 37
(1990) 46-50.

131. Husain, S. Showkat

"Human Rights in Islam: Principels and Precedents".
Islamic and Comparative Law Quarterly (New Delhi) 3:2
(June 1983) 103-128.

132. Iqbal, Syed Mohammad Jawaid

"The Concept of Human Rights in Islam". *The Concept*
(Islamabad) 1:4 (March 1981) 43-45.

1:5 (April 1981) 40-41.

1:7 (June 1981) 42-43.

1:9 (September 1981) 40-45.

133. "Islam Stands for Human Rights". *The Concept*
(Islamabad) 17:11 (November 1997) 9-11.
134. Kamali, Mohammad. Hashim
"Fundamental Rights of the Individual: an Analysis of
Right in Islamic Law". *American Journal of Islamic
Social Sciences* (Herndon) 10:3 (1993) 340-366.
135. Khan, Inamullah
"Poverty and Human Rights: Islamic Perspective".
Islamic Order (Karachi) 8:1 (1986) 69-78.
136. Khan, M. Ahmad Hasan
"Islamic Concept of Human Rights". *Al-Ahlibba* (Lahore)
3:4 (1392) 36-47.
137. Mahmood Monshipouri
"Islamic Thinking and the Internationalization of Human
Rights". *The Muslim World* (Hartford) 84:3-4
(July-October 1994) 217-239.
138. Mawdudi, Sayyid Abu Al'a
"Human Rights in Islam". *Al-Tawhid* (Tehran) 4:3
(April-June 1987) 59-90.
139. Masumi, M. S. H.
"Islamic Concept of Human Rights". *Islamic Studies*
(Islamabad) 11:3 (September 1972) 211-221.
140. Nadvi, Syed Habibul Haq
"The Institution of Slavery and Human Rights". *Islamic*

Order (Karachi) 11:1 (1989) 71-82.

141. Omar Siddiqui

Relativism vs. Universalism: Islam and Human Rights Debate". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 18:1 (Winter 2001) 59-94.

142. Peters, Ruud

"Islamic Law and Human Rights: a Contribution to an Ongoing Debate" *Islam and Christian-Muslim Relations* (Birmingham) 10:1 (1999) 5-14.

143. Rahman, S. A.

"The Qur'an and Fundamental Human Rights". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 1:1 (Summer 1978) 71-85.

144. Al-Rawi, Jaber Ibrahim

"The Islamic Shariah and the Right to Life". *Islam Today* (Morocco) 3 (April 1985) 17-20.

145. Safi, Louay M.

"Towards an Islamic Tradition of Human Rights". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 18:1 (Winter 2001) 16-42).

146 "Rights of Labour in Islam". *The Voice of Islam* (Karachi)

23:8 (May 1975) 366-374.

147. Sarker, Abdul Bari

"The Concept of Right in Islam". *Islamic Literature* (Lahore) 17:2 (February 1971) 9-12.

148. Sayeed, S. M.

"Human Rights in Islam". *Hamdard Islamicus* (Karachi)
9:3 (Autumn 1986) 67-75.

149. Siddiqui, A. Hafeez

"Human Rights & Islam". *The Voice of Islam* (Karachi)
13:4 (January 1965) 195-213.

150. Tahir Mahmood

"Islamic Law on Human Rights". *The Islamic and
Comparative Law Quarterly* (New Delhi) 4:1-2
(March-June 1984) 32-44.

151. Tibi, Bassam

"International Relations and the Universality of Human
Rights as a Background for Islam's Predicament with the
Western Concept of Human Rights". *Islam and
Christian-Muslim Relations* (Birmingham) 3:1 (June
1992) 58-68.

152. Traer, Robert

"Human Rights in Islam". *Islamic Studies* (Islamabad)
28:2 (Summer 1989) 117-129.

153. Tufail Muhammad, Mian

"Human Rights in Islam". *The Concept* (Islamabad) 16:12
(December 1996) 39-43.

154. Yazdi, Ayatollah Misbah

"Human Rights from the Perspective of the West and

from the Perspectives of Islam". *The Firmest Bond*
(Geneva) 50:51 (1993) 14-19.

Rights of Non-Muslims

155. Doi, Abdur Rahman I.

Non-Muslims Under Shariah (Islamic Law) 3 rd ed.-
London: Ta Ha Publishers, 1983, 148p.

156. Fattal, Antoine

Le-Statut Legal des Non-Musulmans en Pays D, Islam-
Beyrouth: Muctaba Mushariqia, 1958. 394p.

157. Maududi, Sayyid Abul A'la

Rights of Non-Muslims in Islamic State/translated and
edited by Khurshid Ahmed.- Lahore: Islamic
Publications, 1967. 48p.

158. Vajpeyi, Dharendra and Yogendra K. Malik, (eds.)

Religious and Ethnic Minority Politics in South Asia.-
New Delhi: Manohar Publications, 1988. 203p.

Articles

159. Abedin, Syed Z.

"Al-Dhimma: The Non-Believers' Identity in Islam".
Islam and Christian-Muslim Relations (Birmingham) 3:1
(June 1992) 40-57.

160. Ali, Charles Amjad

"Constitutional Rights for Minorities and Women in
Pakistan". *Al-Mushir* (Rawalpindi) 33:4 (1991) 115-124.

161. Ali, Christine Amjad
 "Opening the Curtains: Minorities and Women in Pakistan". *Al-Mushir* (Rawalpindi) 33:4 (1991) 131-137.
162. Asma Jehangir
 "Minorities and Women in Pakistan". *Al-Mushir* (Rawalpindi) 33:4 (1991) 125-130.
163. Barakat Ahmad, Syed
 "Non-Muslims and the Umma". *Studies in Islam* (New Delhi) 17:2 (April 1980) 80-118.
 17:4 (October 1980) 80-122.
164. Bouma, Lees
 "Christian and Islamic Valuation of Human Rights: Consequences for Minorities". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs* (London) 11:1 (January 1990) 30-49.
165. Faruki, Kemal A.
 "Minorities in Pakistan". *Al-Mushir* (Rawalpindi) 16:10-12 (1974) 286-290.
166. Fazlur Rahman
 "Non-Muslim Minorities in an Islamic State". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs* (London) 7:1 (January 1986) 13-26.
167. Gazder, M. W.
 "Rights of Non-Muslims in Islamic State". *Islamic Literature* (Lahore) 11:2 (September 1965) 15-17.

168. Hamidullah, Muhammad

"Relations of Muslims with Non-Muslims". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs* (London) 7:1 (January 1986) 7-12.

169. Husain, S. M.

"Ahl al-Dhimma in the Sultanate of Delhi 1206-1320". *Studies in Islam* (New Delhi) 4:1 (January 1967) 32-49.

170. Khairullah, F.S.

"The Future of Christians in Pakistan". *Al-Mushir* (Rawalpindi) 15:1-3 (1973) 1-8.

171. Michel, Thomas

"The Rights of Non-Muslims in Islam: An Opening Statement". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs* (Jeddah) 6:1 (January 1985) 7-20.

172. Rose, Richard B.

"Islam and the Development of Personal Status Laws among Christian Dhimmis: Motives, Sources, Consequences". *The Muslims World* (Hartford) 72:3-4 (July-October 1982) 159-179.

173. Shah, Nasim Hasan

"The Concept of Al-Dhimmah and the Rights and Duties of Dhimmis in an Islamic State". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs* (Jeddah) 9:2 (July 1988) 217-222.

174. Shawkat Husayn, Shaykh

"Non-Muslims and the Law of Social Security in Islam".
Al-Tawhid (Tehran) 6:2 (February 1989) 66-70.

175. ----

"Status of Non-Muslims in Islamic State". *Hamdard
Islamicus* (Karachi) 16:1 (Spring 1993) 67-80.

176. Siddiqi, A. H.

"Non-Muslim Under the Umayyads (Damascus)". *The
Voice of Islam* (Karachi) 16:3 (December 1967) 143-149.

177. Yurdaydin, Huseyin Gazi

"Non-Muslims in Muslim Societies: The Historical
Views". *Journal Institute of Muslim Minority Affairs*
(Jeddah) 2:2, 3:1 (Summer 1981) 183-188.

178. Yusufuddin, Muhammad

"Islamic State: Treatment of Non-Muslim Subjects".
Islamic Literature (Lahore) 12:5 (May 1966) 39-48.

179. ----

"Treatment Meted out by the Islamic State to its
Non-Muslim People". *Islamic Literature* (Lahore) 13:3
(March 1967) 27-34.

180. Zafarul Haq, Raja Muhammad

"Status of Non-Muslims in Islamic Polity". *Dawah
Highlights* (Islamabad) 5:3 (March 1994) 25-29.
